

Jaarverslag

Inhoud

Voorwoord	2
Waar Stichting Nidos voor staat	3
Voogdij en gezinsvoogdij	4
<i>Portret Abdirashid</i>	8
Kwaliteitsbeleid	15
<i>Portret Neki</i>	16
Het toelatings- en opvangbeleid ama's	20
<i>Portret Merveille</i>	24
Opvang en wonen in gezinsverband (OWG)	29
De opvang door het COA	31
<i>Portret Mohammedeq</i>	32
De organisatie en de medewerkers	38
Informatievoorziening	40
Elektronisch Pupil Dossier	40
Mediabeleid	41
Nidos en Europa	42
Lijst met afkortingen	43
Algemene gegevens	43
Overzicht (regio-)kantoren medio 2011	44

Voorwoord

Dit jaarverslag informeert u over het werk en de belangrijkste gebeurtenissen van 2010 bij en voor Stichting Nidos.

Specifieke aandacht wordt dit jaar in ons verslag besteed aan kinderen van 12 jaar en jonger die bij ons onder voogdij staan. Kinderen in ontwikkeling en in onzekerheid. Een wankel combi­natie wanneer het gaat om de ontwikkelingskansen van het kind.

In de verhalen van de jongeren die in dit jaarverslag een deel van hun geschiedenis vertellen, nemen zij de lezer mee naar een leven met verlies, vermissing en onzekerheid. En een verlangen naar een veilige en duurzame plek om te wonen.

Kinderen die hun hele leven nog voor zich hebben. Tegelijkertijd hebben ze al een heel leven achter de rug. Nu ze in Nederland zijn, de een wat langer dan de ander, willen ze heel graag blijven. Sommigen van hen mogen blijven, voor anderen is dat nog niet duidelijk. Dit terwijl ze juist rust, regelmaat, een veilige omgeving en goed onderwijs nodig hebben om een toekomst op te kunnen bouwen.

Uit de interviews met de jongeren valt te lezen hoe enthousiast en vol initiatief ze zijn. Dit ondanks het feit dat ze al indrukwekkende ervaringen achter de rug hebben. Soms zijn ze ook bang dat ze iets verkeerd zeggen omdat ze zich, zelfs op deze jonge leeftijd, al bewust zijn van het feit dat hetgeen ze vertellen, consequenties kan hebben voor hun verblijf in Nederland.

Voor alle asielzoekers, maar met name kinderen, is het van belang dat zij snel na hun asielaanvraag weten wat hun perspectief is om zich goed te kunnen ontwikkelen. Als voogd gaat het om het centraal stellen van het belang van het kind. Voor een goede ontwikkeling van het kind is een stevige en goede basis, die zekerheid en perspectief biedt noodzakelijk. Nidos zet zich daarvoor in.

Wij nodigen u uit kennis te nemen van dit verslag en stellen een eventuele reactie van uw kant zeer op prijs.

Tin Verstegen
algemeen directeur

Waar Stichting Nidos voor staat

Nidos is een landelijk werkende instelling die op algemene grondslag werkt. Zij geeft hulp aan jongeren op grond van de voorziening in het gezag en een maatregel voor jeugdbescherming.

De hulpverlening van Nidos is specifiek gericht op alleenstaande minderjarige vluchtelingen en asielzoekers en jongeren die in Nederland verblijven zonder asielaanvraag en voor wie terugkeer naar het land van herkomst een reële optie is.

Het belang van de kinderen staat hierbij voorop. Voor deze jongeren dient, voor zover het gezag in Nederland niet wordt uitgeoefend, een voogdijvoorziening te worden getroffen. De instelling verzorgt, in het verlengde van de voogdij, de opvang voor een deel van haar pupillen.

Tevens voert de instelling de kinderbeschermingsmaatregel Ondertoezichtstelling uit wanneer het om kinderen uit vluchtelinggezinnen gaat.

Om welke jongeren gaat het nu? Het zijn jongeren die door buitengewone omstan­digheden hun vertrouwde omgeving hebben moeten verlaten om zich vervolgens in een voor hun geheel nieuwe sociaal-maatschappelijke en culturele omgeving verder te ontwikkelen tot een zelfstandige volwassene. De culturele ontworteling, de geringe kennis van- en inbedding in die nieuwe omgeving, tezamen met de vreemdelingrechtelijke positie maakt hen kwetsbaar en vraagt om een opvoeding en begeleiding vanuit respect, veiligheid en bescherming. Deze visie is gebaseerd op de volgende statements:

- Met ama's¹ is niets mis, ze missen iets.
- Het vertrek uit eigen land is voor iedere ama ingrijpend.
- Elke ama komt uit een andere cultuur, heeft een eigen verhaal, eigen verwachtingen van de toekomst en een eigen wil en drijfveer.

¹ In het Nederlandse vreemdelingenbeleid wordt de term amv (alleenstaande minderjarige vreemdeling) gehanteerd. Deze term is breder dan de term ama (alleenstaande minderjarig asielzoeker). Nidos blijft daar waar van toepassing de term ama hanteren omdat dit inmiddels een begrip is in Nederland.

Voogdij en gezinsvoogdij

Voogdij

Voor kinderen die zonder ouder(s) in Nederland asiel aanvragen voorziet Nidos middels tijdelijke voogdij in het gezag. Daarnaast kan de Minister van Justitie andere categorieën minderjarigen aanwijzen die onder voogdij van Nidos kunnen komen. Onder anderen zijn daartoe aangewezen: de minderjarige van wie de moeder onder voogdij staat van Nidos en voor of door wie een aanvraag om een (reguliere) verblijfsvergunning onder de beperking 'verblijf bij moeder' is ingediend en de minderjarige waarvoor een verblijfsvergunning onder de beperking 'slachtoffer-aangever van mensenhandel' wordt ingediend. Met het verantwoordelijke ministerie wordt reeds geruime tijd overleg gevoerd om deze categorieën uit te breiden met alleenstaande minderjarige vreemdelingen die in het kader van toegangswegering tot Nederland of in het kader van uitzetting uit Nederland in bewaring zijn gesteld. Daarnaast zou door deze uitbreiding Nidos ook de voorlopige voogdij kunnen uitoefenen over alleenstaande minderjarige vreemdelingen die zonder rechtmatig verblijf op Nederlands grondgebied worden aangetroffen. In het jaar 2010 is deze uitbreiding nog niet geformaliseerd.

Nidos wordt door de rechter benoemd tot voogd op grond van artikel 1:253r Burgerlijk Wetboek.

Artikel 253r BW: *De rechtbank benoemt een voogd indien:*

- a één of beide ouders al dan niet tijdelijk in de onmogelijkheid verkeert het gezag uit te oefenen; of
- b het bestaan of de verblijfplaats van één of beide ouders onbekend is.

In de meeste gevallen is over de verblijfplaats van de ouder(s) onvoldoende bekend en is het voor hen onmogelijk om het ouderlijk gezag over de kinderen daadwerkelijk uit te oefenen. Bij afwezigheid van de ouder vervult de voogd de taak van de ouder en ziet toe op een goede uitoefening van de zorg die de jongere geboden wordt en grijpt in als deze zorg niet toereikend is. Dit ingrijpen kan leiden tot aanwijzingen die moeten leiden tot verbetering. Indien deze verbeteringen niet voldoende worden aangebracht of geen oplossing bieden kan de voogd de jongere overplaatsen naar een andere opvangvorm.

Totaal aantal voogdijen (exclusief kortlopende voogdijen i.h.k.v. het Schipholproject):

31-12-2010	2.624
31-12-2009	2.641
31-12-2008	2.030
31-12-2007	2.158

In 2010 werden 1223 nieuwe voogdijen uitgesproken, waarvan 100 kortlopende voorlopige voogdijen in het kader van het Schipholproject (waarover hierna meer). Dit zijn er in totaal 175 minder dan in 2009 toen er 1398 nieuwe voogdijen werden uitgesproken. De in 2009 ingezette groei zet zich in 2010 niet door, maar het aantal is nog steeds aanzienlijk hoger dan in 2008. De aantallen lopen deels gelijk op met de toename van het aantal volwassen asielzoekers maar wordt daarnaast ook veroorzaakt doordat Nidos tegenwoordig ook aanwezig is op het AC Ter Apel, specifiek om de voogdij te regelen voor de (Somalische) pleegkinderen die samen met een gezin en eigen kinderen in Nederland asiel aanvragen of die binnen drie maanden nareizen. Het bleek namelijk het geval te zijn dat deze kinderen al geruime tijd niet door de IND bij Nidos werden gemeld ten behoeve van de voogdij-aanvraag. Ook voor deze kinderen geldt dat zij zonder wettelijk gezag in Nederland verblijven.

In 2009 vond er een inhaalslag plaats met betrekking tot het melden bij Nidos van deze kinderen. Daardoor was er met name in de eerste helft van 2009 een groei te constateren. In 2010 verminderde deze groei. Nidos verbaast zich hierover omdat eerdere signalen er op duiden dat het aantal pleegkinderen zonder gezag veel groter zou zijn dan uiteindelijk gemeld bij Nidos. Dit is zorgelijk omdat er inmiddels voorbeelden zijn van misbruik van deze kinderen.

Dat er nauwelijks nieuwe pleegkinderen naar Nederland nareizen lijkt een gevolg te zijn van beleidswijzigingen ingevoerd door de Staatssecretaris van Justitie.

Prévoogdij

De prévoogdijfase is de fase dat kinderen net in Nederland zijn aangekomen en is veelal tevens de eerste fase van het asielprocedure. Tot 1 juli 2010 vroegen de jongeren asiel aan in het aanmeldcentrum (AC) van de IND in Schiphol. Met de invoering van de verbeterde asielprocedure op 1 juli 2010 is dit proces enigszins gewijzigd. Alle jongeren melden zich op AC Schiphol en hier vindt vervolgens een registratie van persoonsgegevens plaats. Nidos heeft op het AC een zogenaamd intakegesprek met de jongere. Op grond van de intake zal de voogdij bij de rechtbank aangevraagd worden. Na de melding op het AC gaan de jongeren direct door naar een zogenaamde Informatie en Proces Opvang Locatie (IPOL) specifiek voor ama's. Na een rust- en voorbereidingstijd van enkele weken wordt het asielverzoek dan ingediend. Dit geldt overigens niet voor kwetsbare jongeren zoals kinderen jonger dan 13 jaar die direct vanuit het AC in een opvanggezin worden geplaatst en jongeren die mogelijk slachtoffer zijn van mensenhandelaars en daarom direct in de beschermde opvang worden geplaatst.

De prévoogdij fase duurt totdat de rechtbank met een officiële voogdijbeschikking het voogdijverzoek zal bekrachtigen. In het intakegesprek worden gegevens verzameld over

de jongere, zijn familie en eventueel over het vluchtverhaal. In 2010 werden er 1.043 intakes verricht die tot een voogdijaanvraag hebben geleid. In 2009 waren dit er 1.427.

Kinderen jonger dan 12 jaar mogen zelf geen asielverzoek indienen. Dit moet een vertegenwoordiger namens hen doen. Dit kan de familie of de voogd zijn.

Nidos vraagt voor de alleenstaande kinderen jonger dan 12 met spoed de voogdij aan zodat zij als voogd het asielverzoek namens deze kinderen kan indienen. Voor de alleenstaande kinderen jonger dan 12 jaar die zonder familie in Nederland aankomen verzorgt Nidos de opvang in pleeggezinnen vanaf de dag van binnenkomst.

Voorlopige voogdij Schipholkinderen

Medio 2005 is Nidos door het Ministerie van Justitie benaderd met het verzoek om de opvang te verzorgen en voorlopige voogdij uit te voeren over kinderen die op de luchthaven Schiphol achterblijven nadat hun ouders of begeleiders zijn aangehouden en in verzekering zijn gesteld in verband met de verdenking van het plegen van een strafbaar feit. Ook alleenstaande minderjarigen die zelf op Schiphol om reden van het plegen van een strafbaar feit in verzekering zijn gesteld, kunnen bij Nidos onder voorlopige voogdij komen. Nidos is deze taak met ingang van 1 juli 2005 gaan uitvoeren. In 2006 is er binnen Nidos een apart team samengesteld voor de uitvoering van deze taak.

Om de kinderen van de in verzekering gestelde ouders een zo optimaal mogelijke bescherming te geven plaatst Nidos deze kinderen op geheime adressen, veelal in (opvang-) gezinnen. Het Schipholteam van Nidos beschikt over eigen opvanggezinnen die speciaal voor deze specifieke doelgroep zijn geselecteerd. Hiermee staat Nidos garant om te allen tijde de instroom zonder enige wachtlijst of vertraging op te vangen. Het team zorgt op een continue basis, afhankelijk van de instroom, voor het hebben van een voldoende en passende opvangcapaciteit. De jeugdbeschermers die deze werkzaamheden uitvoeren werken conform het Schipholprotocol. Het Schipholprotocol is een document waarin de werkzaamheden en de verantwoordelijkheden van de verschillende ketenpartners zijn beschreven. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het Schipholprotocol werkt Nidos nauw samen met de Raad voor de Kinderbescherming regio Haarlem, KMAR-Schiphol afdeling Jeugd en Zeden en de Rechtbank Haarlem. Dit samenwerkingsverband kent een structureel overleg op zowel beleids- als uitvoeringsniveau.

De voorlopige voogdij die door de Raad voor de Kinderbescherming bij de rechtbank wordt aangevraagd, wordt meestal in eerste instantie voor een periode van twaalf weken uitgesproken. Circa 1 ½ uur nadat de rechter de voorlopige voogdij heeft uitgesproken, zal het kind door de voogd opgehaald worden en in een pleeggezin geplaatst worden. In 2010 heeft Nidos over 121 Schipholkinderen de voorlopige voogdij uitgeoefend.

Gezinsvoogdij

In 2010 werd Nidos voor 105 kinderen nieuw benoemd als gezinsvoogd. Het betreft zowel jongeren met een verblijfsstatus als jonge asielzoekers. Deze kinderen zijn met hun ouders in Nederland.

Het doel van deze ondertoezichtstelling (OTS) is om het kind te beschermen en in het belang van het kind de opvoedingsrelatie tussen het kind en de ouders te verbeteren. De gezinsvoogd organiseert daarvoor de hulp die nodig is om de opvoedingsproblemen te overwinnen. Het kind kan daarvoor eventueel uit huis geplaatst worden.

De volgende aantallen jongeren werden in het kader van een OTS begeleid:

Per 31-12-2010	182
Per 31-12-2009	176
Per 31-12-2008	232
Per 31-12-2007	285

Er zijn meerdere redenen voor een kinderbeschermingsmaatregel. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van opvoedingsproblemen door een verschillend tempo van integratie van ouders en kinderen wat kan leiden tot problemen in de gezagsrelatie tussen ouders en kinderen. De spanningen van het vluchtelingenschap, de asielprocedure en het langdurig verblijf in asielzoekerscentra kunnen de opvoedingsrelatie zo belasten dat een gezinsvoogd wordt benoemd om de situatie te helpen verbeteren. Daarnaast kunnen er problemen ontstaan doordat ouders in het land van herkomst gewend waren hun kinderen in familieverband op te voeden, terwijl zij het in Nederland zonder die familiesteun moeten doen. Ook kan het kinderen betreffen die samen met hun ouders geen recht meer hebben op opvang in Nederland, maar die ook niet kunnen worden verwijderd, waardoor er een opvoedingscrisis kan ontstaan.

Nieuwe OTS-en kunnen alleen aan Nidos worden toegewezen door de kinderrechter als het een gezin betreft dat een asielverzoek heeft gedaan en in verband daarmee in een opvangcentrum van het COA verblijft. Nidos heeft het ministerie verzocht om in regelgeving op te nemen dat Nidos ook de OTS-en kan uitvoeren van kinderen in gezinnen waar terugkeer naar het land van herkomst een optie zou kunnen zijn. Deze OTS-en komen nu bij de Bureaus Jeugdzorg terecht die regelmatig aangeven dat de betreffende OTS meer op de weg van Nidos had gelegen. Hier spelen veelal een rol: onbekendheid van gezinsvoogden met het vreemdelingenrecht, het belang van de kennis van de verblijfsrechtelijke status voor het goed kunnen uitvoeren van de OTS en de onervarenheid/onbekendheid met het omgaan met bijvoorbeeld ouders in illegaliteit of ouders die wel willen terugkeren, maar niet kunnen terugkeren.

Abdirashid

Abdirashid is 12 jaar. In maart 2010 is hij samen met familie (zijn tante Suaada (15 jaar), zijn neef Mohammed (12 jaar) en Shamsu (22 jaar), de vrouw van zijn broer), naar Nederland gekomen. Zijn broer Sharif (24 jaar) was vanwege problemen met de streng islamitische groep Al Shabaab al eerder uit Somalië gevlucht. Na drie weken Ter Apel, vier weken AZC Gilze en zeven maanden AZC Grave, woont Abdirashid nu sinds een maand samen met Suaada en Mohammed bij Sharif en Shamsu in een kleine flat in Ede. Sharif volgt een inburgeringscursus, Shamsu is zeven maanden zwanger. Mohamed en Suaada zitten op de ISK in Arnhem. Abdirashid zit in de opvangklas in Ede waar hij voornamelijk Nederlands leert. Hierna zal hij doorstromen naar de ISK of naar het reguliere onderwijs. Abdirashid heeft een status die geldig is tot april 2015.

De nieuwe kinderwagen staat middenin de kamer, naast de tv. Sharif en Shamsu zijn naar de verloskundige en zullen zo thuiskomen. Abdirashid kijkt tv, Nickelodeon.

Met een half oog gericht op de tekenfilm vertelt hij dat hij via school zijn vriend Jonas heeft leren kennen. 'Ja, die komt ook uit Somalië. We spelen vaak buiten en voetballen graag.' Nederland vindt hij leuk, ook nu het zo koud is. Hij is gek op sneeuw. En natuurlijk is hij dol op tv kijken, want een tv, nee dat hadden ze niet in Somalië. Hij is heel gelukkig dat ze weer met z'n allen bij elkaar wonen, net zoals in Somalië. En blij dat hij naar school kan. Hij wijst uit het raam naar de school vlakbij: 'Daar ga ik naartoe. Ik leer er Nederlands. Jonas ook.' Abdirashid spreekt al wat Nederlands, 'leuk' is zijn favoriete woord, maar een echt gesprek is nog niet mogelijk. Over de toekomst heeft hij nog geen beeld. Het wonen bij zijn familie is en blijft zijn grootste wens. Sharif en Shamsu komen erbij zitten, de tv gaat uit. Sharif vertaalt de antwoorden van Abdirashid. Zo ook zijn opmerking dat het grote verschil met Somalië niet alleen het weer is, maar ook de cultuur. 'Je moet overal op tijd zijn en afspraken maken. Zomaar ergens binnenlopen kan niet. Iedereen is altijd bezig. In Somalië was iedereen vrij. Er was geen werk en niemand ging naar school.' Abdirashid straalt: 'En ik had er ook geen fiets en skateboard, die heb ik nu wel!'

Sharif en Shamsu zien er wat vermoeid uit. De regen, de kou, de spanning rondom de hereniging, het krijgen van hun eerste kind laat ze niet onberoerd. Het liefst zouden ze naar een grotere woning verhuizen, maar de woningbouwvereniging werkt nog niet echt mee. Sharif weet niet zo goed hoe hij daarmee om moet gaan. Maar verder klagen ze niet. Ze zijn blij dat ze bij elkaar zijn. Het geeft iedereen rust. En ze zijn hartstikke trots op Abdirashid. Sharif: 'Het is een leuke, lieve jongen. Hij is altijd blij. En hij kan goed leren.' Abdirashid glundert, want ook al spreekt hij nog niet zo heel goed Nederlands, hij verstaat het wel.

Van deze kinderen woont 68% bij hun ouders, 19% in een pleeggezin, 9% in een jeugd-internaat voor behandeling en 4% zelfstandig of elders. Deze percentages komen grotendeels overeen met de voorgaande jaren.

Beter Beschermd en methodiek voogdij en gezinsvoogdij

Nidos participeert in het programma Beter Beschermd van de directie Justitieel Jeugdbeleid (DJJ). In het algemeen is het programma erop gericht knelpunten binnen de jeugdbescherming aan te pakken en zodoende de effectiviteit en efficiëntie te verhogen.

Onderdeel van Beter Beschermd is het Project Implementatie Wetgeving. Dit project moet ervoor zorgen dat de herziene kindbeschermingswetgeving die naar verwachting per 1 januari 2012 een feit zal zijn, op dat moment door de uitvoeringspraktijk daadwerkelijk toegepast zal worden. In 2010 is gestart met het ontwikkelen van een plan van aanpak.

Nidos heeft een aantal jaren geleden intensief gewerkt aan het ontwikkelen en beschrijven van een vernieuwde Nidosmethodiek voogdij en gezinsvoogdij. Dit heeft geresulteerd in de methodiek 'Jong en onderweg; Nidosmethodiek voor de begeleiding van ama's' en de methodiek 'Ouderschap in onzekerheid; Nidosmethodiek voor de gezinsvoogdij'.

De jeugdbeschermers van Nidos zijn vervolgens in de methodieken geschoold. Gezien het feit dat de jeugdbeschermers van Nidos altijd een 'gemengde' caseload voeren, heeft de training van de nieuwe methodieken plaatsgevonden binnen een voor de voogdij en gezinsvoogdij geïntegreerd scholingsprogramma. Specifieke elementen van Nidos zoals de rol van het vreemdelingenbeleid en de invloed van de omgevingselementen vanuit de specifieke asielopvang op de ontwikkeling van de jongere hebben een plek gekregen. Er is speciale aandacht uitgegaan naar de 'borging' van de methodiek in de aansturing van de regiomanagers. Zij hebben een aparte scholing gekregen. Om de ervaringen van de jeugdbeschermers en de regiomanagers in het werken met vernieuwde (gezins)voogdijmethodiek te onderzoeken, zijn er onderzoeken uitgevoerd naar de ervaringen en het werken met de vernieuwde methodieken. Uit deze onderzoeken bleek dat, ondanks ook veel op- en aanmerkingen, de ruime meerderheid van de jeugdbeschermers zonder meer of redelijk tevreden bleek over de vernieuwde methodiek. Daarnaast kwamen er bij de diverse onderzoeken ook punten naar voren die vroegen om nadere aandacht, training en verbetering. De uitkomsten van de bevindingen zijn aan de orde gekomen op de terugkomdagen, die in 2010 zijn georganiseerd in alle regio's. Jeugdbeschermers zijn uitgenodigd om met verbetervoorstellen te komen voor het plan van aanpak.

In 2010 zijn die verbetervoorstellen onder de loep genomen, besproken en uitgewerkt in een vernieuwd formulier plan van aanpak. Dit is in 2010 ingevoerd. Ook is er naar aanleiding van verbetervoorstellen in 2010 gewerkt aan verbetering van de gebruiksvriendelijkheid van het plan van aanpak. Omdat dit ook uitbreiding van technische mogelijkheden van het systeem vergt, zal dit eerst volledig gerealiseerd worden in 2011. In 2010 zijn ook weer nieuwe methodiektrainingen in de vernieuwde gezins- en voogdijmethodiek georganiseerd voor nieuwe medewerkers en medewerkers die door omstandigheden nog niet de gehele training hadden afgerond.

Protocol kindermishandeling

In 2009 is het oude uit 2005 daterende protocol kindermishandeling van Nidos geactualiseerd en aangevuld met een stappenplan hoe te handelen bij (een vermoeden van) kindermishandeling. Onderdeel van het nieuwe protocol is een eenvoudige risicotaxatie die structureel wordt uitgevoerd. En wanneer er signalen van onveiligheid zijn, dan wordt de CARE-NL uitgevoerd, een risicotaxatieinstrument waarin de jeugdbeschermers en regiomanagers van Nidos in 2010 zijn geschoold door professor Corine de Ruiter en dr.mr. Martin Hildebrand.

Daarnaast zijn er in alle regio's aandachtsfunctionarissen kindermishandeling benoemd. Nidos voldoet met het vernieuwde protocol kindermishandeling voor een groot deel aan de eisen die de verplichte meldcode voor geweld in huiselijke kring (kindermishandeling en huiselijk geweld) in 2011 zal gaan stellen aan organisaties, voorzover deze nu bekend is. Indien er aanleiding is zal het protocol in 2011 aangepast worden aan de eisen van de meldcode wanneer exact duidelijk is wat er precies ingevoerd gaat worden. In 2011 zal er ook aandacht besteed gaan worden aan verdere professionalisering van de aandachtsfunctionarissen kindermishandeling.

Nationaliteit en leeftijd

Eind 2009 telden we bij onze pupillen (voogdij en gezinsvoogdij, 18-plus en jongeren voor wie Nidos zich bereid heeft verklaard de voogdij uit te oefenen) 95 verschillende nationaliteiten. De meest voorkomende zijn:

	2010	2009	2008	2007
Somalië	870	940	440	405
Afghanistan	608	490	189	162
Angola	296	375	563	646
Kongo/Zaire	126	143	163	210
Guinee	126	117	108	122
Irak	112	152	185	124
China	83	100	144	216

Leeftijdoverzicht van de minderjarige pupillen in percentages:

	2010	2009	2008	2007
Totaal	3.008	3.076	2.415	2.557
Tot 12 jaar	21%	20%	24%	26%
12 - 16 jaar	27%	27%	30%	31%
16 - 18 jaar	52%	53%	46%	43%

Verblijfplaats

Verblijfplaats van de pupillen op 31 december in %:

	2010	2009	2008	2007
COA centrale opvang	22%	27%	13%	10%
COA woonproject	15%	14%	14%	10%
gezinsopvang	35%	30%	32%	37%
zelfstandig	3%	4%	7%	6%
ouders	5%	5%	8%	8%
jeugdinternaat	3%	3%	4%	2%
diversen	17%	17%	22%	27%

In 2010 werd in het totaal aan 5.615 jongeren hulp verleend. De hulp werd verleend in het kader van prévoogdij, (voorlopige) voogdij, gezinsvoogdij en als voortgezette hulp na de voogdij.

Met onbekende bestemming vertrokken (MOB)

Het aantal pupillen dat met onbekende bestemming is vertrokken, maakt evenals voorgaande jaren een groot deel uit van de categorie diversen. Eén van de oorzaken van het MOB-vertrekken door jongeren wordt gevormd doordat jongeren weten dat op hun 18e verjaardag de begeleiding vanuit Nidos stopt en besluiten, wanneer zij niet in het bezit zijn van een verblijfsvergunning, voor die datum te verdwijnen.

Tevens kan worden geconcludeerd dat een groot aantal van de jongeren die, zonder een strafbaar feit te hebben gepleegd, in vreemdelingendetentie worden geplaatst gedurende vaak enkele maanden, na deze detentieperiode MOB gaan (zie ook pag. 23 en 26 voor de visie van Nidos op vreemdelingendetentie voor minderjarigen).

In het kader van preventie MOB is Nidos, mede op verzoek van het Ministerie van Justitie, eind 2006 op afroep een actievere rol gaan spelen op het AC. Om sneller te kunnen optreden als voogd en om preventief te kunnen werken voor risico-jongeren, met name in de beginperiode van het verblijf, is Nidos in 2007 volledig gaan mee-

draaien in het AC. Op deze manier kan Nidos samen met de marechaussee en IND, zowel voor de jongeren die asiel aanvragen en mogelijk slachtoffer zijn van mensenhandel als voor de jongeren die geen asiel aanvragen maar mogelijk wel het risico lopen om bij criminele activiteiten betrokken te raken, snel bepalen wat het beste voor deze jongeren is. Deze jongeren worden in eerste instantie in de beschermde opvang opgevangen (zie verder het onderdeel opvang).

Beëindiging voogdij

In 2010 werd bij 1268 jongeren de voogdij beëindigd. Voor 1028 jongeren was het bereiken van de meerderjarige leeftijd de reden. Voor 81 jongeren eindigde de voogdij ten gunste van de gezagsuitoefening door de ouders. In de andere beëindigingen vloeiden voort uit de einddatum van de maatregel. Dit betreft onder andere kinderen van minderjarige moeders. Bij het meerderjarig worden van de moeder gaat Nidos er van uit dat de moeder het gezag over haar kind zelf kan uitoefenen tenzij het kind nog niet bij de moeder verblijft of er problemen zijn geweest in de opvoeding en verzorging van het kind, welke nog niet naar tevredenheid zijn opgelost. De overige voogdijbeëindigingen betroffen vooral gezinshereniging en jongeren die zijn teruggekeerd naar het land van herkomst.

De voogdij vervalt van rechtswege wanneer een jongere 18 jaar wordt. Daarmee stopt de begeleiding vanuit de jeugdbescherming. De jongeren worden geacht zich zelfstandig te kunnen handhaven. De jongeren met een verblijfsvergunning kunnen werken of gebruik maken van studiefinanciering als zij nog studeren en van gemeentelijke voorzieningen indien zij niet kunnen werken. De jongeren die volledig uitgediende zijn worden geacht het land te verlaten uiterlijk op hun achttiende verjaardag.

Voortgezette hulpverlening

Eind 2010 ontvingen nog 19 jongeren voortgezette hulp. In de voorgaande jaren waren dat er:

2009	37
2008	111
2007	589

Percentage 18-plus-pupillen van het totaal aantal pupillen:

	2010	2009	2008	2007
Totaal	3.027	3.116	2.526	3.046
18 - plus	0,6%	1%	4%	19%

De daling van het aantal 18-plussers de afgelopen jaren heeft twee redenen. De eerste is het in werking treden van de beleidsregels "beëindiging verstrekking leefgeldten aan ex-ama's" medio 2005, de tweede reden is de pardonregeling die in juni 2007 een feit werd. Voor de ex-ama's die niet in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning in het kader van de pardonregeling geldt dat hun leefgeld alsnog zal worden beëindigd middels een COA-beschikking, conform de beleidsregels beëindiging verstrekking leefgeldten aan ex-ama's. Naar aanleiding van de "motie Spekman", welke rijkssteun regelt voor juridische en sociale begeleiding ter voorkoming dat ex-ama's in de illegaliteit verdwijnen zijn er in ongeveer vijftien gemeenten in 2010 Perspectief-steunpunten opgezet. Nidos werkt nauw met deze steunpunten samen.

Kwaliteitsbeleid

De afgelopen jaren heeft Nidos zich gericht op het ontwikkelen en inrichten van een kwaliteitsmanagementmodel gebaseerd op het INK-managementmodel. Dit heeft in 2010 geleid tot het behalen van het INK-verbetercertificaat. De kwaliteit wordt in belangrijke mate weergegeven door de mate van tevredenheid van de cliënten. Daar is door Nidos ook op ingezet, de in 2007 opgestarte cliënttevredenheidsmetingen zijn daar een voorbeeld van en zijn inmiddels omgezet in cliëntenbeleid.

Daarnaast heeft Nidos voor het vaststellen van de kwaliteit van het primaire proces een aantal prestatie-indicatoren benoemd en zijn de normeringen van deze prestatie-indicatoren vastgesteld. De prestatie-indicatoren worden jaarlijks gemeten. De resultaten van het kwaliteitsbeleid worden elk jaar in een separaat verslag beschreven.

Cliëntenbeleid

Het betrekken van de jongeren bij de aan hen geboden hulp bevordert hun zelfstandigheid en maakt de begeleiding effectiever. Zowel door Nidos als de omgeving waarbinnen jongeren verblijven wordt aandacht geschonken aan betrokkenheid van de jongeren. In de methodiek van de voogdij is opgenomen dat een jongere actief wordt betrokken bij het opstellen van zijn begeleidingsplan. Deze betrokkenheid wordt ook gemeten in de prestatie-indicatoren in het kader van het kwaliteitsbeleid van Nidos. Ook in de methodiekontwikkeling ten behoeve van de vervolgoptvang heeft Nidos erop toegezien dat het cliëntenbeleid de aandacht heeft.

Omdat Nidos van mening is dat de gebruikelijke methode van cliënteninspraak bij haar pupillen niet aanslaat is de afgelopen jaren gezocht naar een andere aanpak. De verschillende vormen van cliënttevredenheidsmeting waar Nidos de afgelopen jaren mee heeft geëxperimenteerd hebben een plek gekregen in de in 2009 door Nidos ontwikkelde Ama-monitor.

Ama-monitor

De Ama-monitor stelt Nidos in staat om te meten in welke mate de ontwikkelingsdoelen die in de door Nidos ontwikkelde voogdijmethodiek 'Jong en Onderweg' worden nagestreefd, worden behaald. De Ama-monitor bestaat uit verschillende deelstudies en zal de komende jaren nader ontwikkeld, uitgebreid en verfijnd worden.

De Rijksuniversiteit Groningen heeft in 2010, evenals in 2009, voor Nidos onderzoek gedaan naar het welbevinden en het ontwikkelingsniveau van ama's in Nederland. Hierdoor krijgt Nidos een beeld van hoe de ontwikkeling naar zelfstandigheid van ama's verloopt en hoe ze zelf over hun eigen functioneren denken. Ook krijgt Nidos

Nekil

Nekil is niet zijn echte naam. Omdat de reisagent misschien nog naar hem op zoek is, heeft deze 12-jarige jongen hier een andere naam. Hij is geboren in Afghanistan. Zijn moeder is na de geboorte overleden. Ook zijn oma, die voor hem zorgde, leeft niet meer. En hij heeft geen contact met zijn vader. Na een aantal jaren op straat te hebben gezwoven, is hij door een reisagent in september 2010 naar Nederland gebracht. Wat hij hier hoopt te vinden is een beter leven, een goede opleiding en een veilig thuis. Op de taalschool maakt hij lange dagen, hij leert er Nederlands. Later kan hij misschien doorstromen naar een mbo of hoger. Hij heeft nog geen status, de procedure loopt nog. Ondertussen heeft hij drie interviews bij de IND gehad en aan de hand daarvan moet er nog een beslissing worden genomen. Hij kan zich namelijk niet meer veel herinneren van zijn reis. Als hij terug moet, dan moet er daar gezocht worden naar een opvangtehuis voor hem. Misschien zou ook een tracing naar zijn vader resultaten opleveren, maar hij zelf weet eigenlijk te weinig om zo'n tracing te starten.

Momenteel woont hij in een Afghaans pleeggezin in de buurt van Utrecht. Nekil is nog niet uit school als zijn pleegmoeder vertelt dat ze zelf vier kinderen en twee kleinkinderen heeft. Hij is haar tweede pleegkind. Afgelopen weekend is haar andere pleegkind van 18 op zichzelf gaan wonen. De flat is door het hele gezin geverfd. Haar man was politiek vluchteling. Samen zijn ze op uitnodiging van de regering 25 jaar geleden in Nederland komen wonen. 'Dat was al heftig, laat staan wat Nekil heeft meegemaakt.' Hij woont nu drie maanden in het gezin, het gaat goed. Pleegmoeder beschrijft hem als een kieskeurige jongen met een eigen mening. Met name als het om kleding en spullen gaat. En verder: hij leert goed, hij luistert goed en voelt zich thuis bij zijn pleegfamilie. Onder het mom van 'beter wat opsteken, dan thuis zitten of op straat hangen', organiseert een aantal families één keer in de twee weken een soort zaterdagschool waar pleegkinderen uit Afghanistan bij elkaar komen voor extra les in Nederlands, rekenen, biologie. De lessen worden door de pleegouders zelf verzorgd.

Wanneer Nekil thuis komt en erbij komt zitten, gaat het gesprek eigenlijk alleen maar over voetbal. Hij wil graag lid worden van de voetbalclub drie straten verderop, maar de wachtlijst is zo lang. Maar zijn grootste wens is dat hij in Nederland mag blijven. 'Ik heb niemand in Afghanistan. Hier voel ik me thuis. Ik heb het hier goed, heb geen problemen.' Zijn pleegmoeder en pleegbroer kunnen hem niet veel verder helpen, het is wachten op wat de IND beslist. Het gesprek komt weer op voetbal. Wanneer we via, via toch voor elkaar krijgen dat hij kan meetrainen met leeftijdsgenoten én dat schoenen en kleding voor hem worden geregeld, straalt het hele gezin. Later in de week zegt zijn pleegmoeder door de telefoon: 'Dit is zo goed voor hem. Hij had echt iets positiefs nodig, het geeft hem zelfvertrouwen dat hij mee mag voetballen. Het is nog maar een kind en hij heeft al zo veel meegemaakt. Hopelijk leidt sport hem wat meer af.'

hiermee inzicht in de visie van ama's op de omgeving waarin zij opgroeien en de steun die Nidos hen als wettelijk vertegenwoordiger biedt bij het zelfstandig en volwassen worden. Dit onderzoek zal in 2011 een vervolg krijgen.

Door de Hogeschool Utrecht wordt sinds 2008 voor Nidos jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de betekenis die jongeren geven aan de relatie met hun voogd. Hiertoe worden door studenten gesprekken gevoerd met een aantal jongeren. De gebruikte methode biedt jongeren de mogelijkheid zelf te bepalen wat ze willen zeggen over het functioneren van hun voogd en de verwachtingen die ze van hun voogd hebben.

Om zelf met jongeren in gesprek te komen en te horen waar jongeren in hun begeleiding door Nidos behoefte aan hebben, is Nidos in 2008 begonnen met het organiseren van Worldcafés. Het Worldcafé blijkt een goede methode om Nidos en haar doelgroep nader tot elkaar te brengen en hun onderlinge relatie te versterken. Bovendien krijgt Nidos door het Worldcafé zicht op de behoeftes die de doelgroep ten aanzien van de begeleiding door Nidos heeft. Ook deze methode zal in 2011 weer ingezet worden.

Om de mening van voogdijpupillen te horen over de geboden begeleiding gedurende de periode dat ze onder voogdij van Nidos stonden, wordt jongeren gevraagd om op het moment dat de voogdij beëindigd wordt een 'Evaluatieformulier einde voogdij' in te vullen. Het formulier geeft inzicht in de mening van jongeren over onder andere het functioneren van de voogd, de doelen die de jongere geacht werd te behalen, wonen, netwerk, onderwijs, vrije tijd en toekomst. Daarnaast biedt het formulier ruimte om aan te geven waar men tevreden en niet tevreden over is en hoe het bij ontevredenheid dan volgens de jongere wel had gemoeten.

Levensboek

Enkele jaren geleden is er gestart met de ontwikkeling van een zogenaamd "levensboek" voor de jongeren. Bij de ontwikkeling van dit boek zijn jongeren nauw betrokken geweest.

Het levensboek bestaat uit twee delen: het eerste deel geeft informatie over de voogdij, de asielprocedure in Nederland en onderwerpen uit het dagelijks leven, zoals onderdak, gezondheid, geld, school en vriendschap. In het tweede deel kunnen jongeren hun eigen ideeën en ervaringen kwijt over hun leven in Nederland en de toekomst en hun herinneringen aan hun land van herkomst. In 2009 zijn de jongeren en jeugdbeschermers daadwerkelijk met het levensboek gaan werken. Er wordt door de jongeren positief gereageerd op het boek vanwege de vele informatie die erin is te vinden en de mogelijkheid die het hen geeft om de eerste periode van verblijf in Nederland vast te leggen. In 2011 zal een nieuwe geactualiseerde versie verschijnen.

Klachtenafhandeling

Bij de kennismaking wordt aan iedere jongere en verzorger een folder in de eigen taal gegeven. In die folder staat informatie over Nidos als instelling en de hulpverleningsmogelijkheden die de instelling hen kan bieden. Ook staat in de folder hoe een jongere of zijn verzorger een klacht kan indienen als hij of zij niet tevreden is over de geboden hulp.

Nidos beschikt over een volledig onafhankelijke klachtencommissie, ingesteld conform de Wet op de jeugdzorg. Bij deze commissie zijn in het verslagjaar drie klachten ingediend. Echter in 2 zaken hebben de klagers besloten om de klacht toch neer te leggen bij de directie van Nidos en heeft de klachtencommissie zich niet meer hoeven buigen over deze klachten. De derde klacht is na ommekomst van het verslagjaar nog in behandeling bij de klachtencommissie.

Inzage dossiers

Bij de beëindiging van de hulp aan een jongere wordt het dossier afgesloten en een eindrapportage opgesteld. Bij de beëindiging van de hulp aan de jongere wordt het dossier afgesloten en de eindrapportage opgesteld. Het eindrapport wordt met de jongere besproken en overhandigd. Tevens wordt met de jongere overlegd over de termijn waarbinnen het dossier bewaard dient te blijven. De maximale termijn is vijftien jaar na meerderjarigheid.

Indien er jongere biologische broertjes/zusjes zijn, wordt het pupildossier bewaard tot vijftien jaar na meerderjarig worden van het jongste biologische broertje/zusje. Indien het een kind van een tienermoeder betreft, wordt ook het pupildossier van de tienermoeder bewaard tot vijftien jaar na meerderjarig worden van haar kind. De jongere kan gedurende de hulpverlening kennis nemen van de inhoud van het dossier.

Het toelatings- en opvangbeleid ama's

De toelating van ama's

Het Nederlandse toelatingsbeleid voor jongeren houdt in dat allereerst wordt beoordeeld of een jongere in aanmerking komt voor een asielstatus. Indien dit niet het geval is, dan wordt gekeken of er "adequate" opvang is in het land van herkomst. Uitgangspunt is dat in het land van herkomst voor opvang van de jongere moet worden gezorgd. In enkele landen neemt de Nederlandse regering aan dat er sprake is van adequate opvang vanwege de aanwezigheid van opvangtehuizen. Kinderen uit landen waar geen adequate opvang is of waarvan niet duidelijk is of er adequate opvang is, krijgen een tijdelijke verblijfsvergunning op basis van hun minderjarigheid. Deze kan drie keer voor de duur van een jaar worden afgegeven. Wordt de jongere echter voor het verloop van deze drie jaar achttien jaar, dan vervalt deze verblijfsvergunning en dient de jongere op eigen gelegenheid het land te verlaten.

In de tweede helft van 2008 is de Staatssecretaris van Justitie gestart met de herijking van het Amv-beleid. Middels een zogenaamde ex-ante uitvoeringstoets hebben verschillende partijen betrokken bij de toelating, opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige asielzoekers gekeken naar de uitvoerbaarheid van de door de Staatssecretaris voorgestelde wijzigingen in het Amv-beleid. Insteek van Nidos bij deze herijking is steeds geweest dat de jongeren zo snel mogelijk duidelijkheid moeten krijgen over hun verblijfsperspectief. Als dit perspectief terugkeer is, dient dit zo snel mogelijk te worden gerealiseerd. Kan de overheid de terugkeer niet realiseren, dan dient dit als consequentie te hebben dat de jongere tenslotte alsnog in het bezit wordt gesteld van een verblijfsvergunning. Dit is volgens Nidos een sluitende aanpak. Zo wordt voorkomen dat er een groep jongeren ontstaat die jarenlang in Nederland verblijft en zich hier ontwikkelt tot volwassene, maar niet wordt uitgezet naar het land van herkomst. Onder het huidige Amv-beleid is deze groep jongeren namelijk ontstaan.

Op 11 december 2009 maakte de Staatssecretaris met de beleidsnotitie inzake de herijking van het beleid voor (alleenstaande) minderjarige vreemdelingen (amv's) haar plannen bekend. Een belangrijke wijziging ten opzichte van het huidige beleid is in de ogen van Nidos de afschaffing van het speciale Amv-beleid en daarmee met de specifieke vergunning die jongeren kunnen krijgen op basis van hun minderjarigheid, de zogenaamde amv-vergunning. In de beleidsnotitie wordt nadruk gelegd op snelle terugkeer naar het land van herkomst. Blijkt dit na verloop van maximaal drie jaar niet mogelijk te zijn, dan kan voor de jonge kinderen tot vijftien jaar besloten worden hen een verblijfsvergunning op grond van het speciale buitenschuldbeleid voor amv's worden verleend.

De intentie was dit beleidsvoorstel in het eerste kwartaal van 2010 door de Tweede Kamer te laten behandelen. Vanwege de val van het kabinet Balkenende IV heeft behandeling van het beleidsvoorstel door de Tweede Kamer geen doorgang kunnen vinden. Dit heeft ertoe geleid dat de, met ingang van 1 juli 2010 voor volwassen asielzoekers geldende, "verbeterde asielprocedure" ook van toepassing werd op amv's. In het kort betekent dit dat na de rust- en voorbereidingstijd (RVT) van enkele weken de jongeren het asielverzoek indienen. Tijdens de RVT worden gesprekken gevoerd met de voogd, de advocaat, vluchtelingenwerk en medifirst (medische adviesdienst). De Algemene Asielprocedure (AA) duurt normaal gesproken acht dagen. Dit is hetzelfde als bij volwassen asielzoekers. Echter er kan worden besloten om een asielverzoek verder te behandelen in de zogenaamde verlengde procedure, bijvoorbeeld omdat er nader onderzoek in het land van herkomst moet worden uitgevoerd.

De opvang van ama's

Met ingang van 1 juli 2010 wordt de eerste opvang van alle 13- tot 18-jarigen uitgevoerd in de zogenaamde IPOL-locaties. Op initiatief van Nidos, geholpen door de start van de invoering van de verbeterde asielprocedure, heeft er een kanteling in de opvang plaatsgevonden. De eerste opvang vindt nu plaats op een IPOL-locatie onder verantwoordelijkheid van het COA. Daarna stromen de jongeren door naar gezinnen of de kleinschalige woonvormen. De campus-opvang wordt alleen nog geadviseerd als de jongeren over voldoende vaardigheden beschikken om zelfstandig in de grootschalige opvang te kunnen verblijven. Kwetsbare jongeren, waaronder kinderen jonger dan 13 jaar, worden direct in opvanggezinnen geplaatst.

Begeleiding

In alle opvangvormen – ook de gezinnen – zullen de jongeren worden begeleid conform het perspectief dat voortvloeit uit hun asielprocedure (terugkeer dan wel integratie). Nidos draagt er zorg voor dat de opvanggezinnen voor deze taak worden toegerust, het COA draagt er zorg voor dat de medewerkers van de grootschalige opvanglocaties en de contractpartners hiervoor worden toegerust. De begeleiding in de IPOL-locaties, Campussen, KWG's en KWE's zal gebaseerd zijn op een methodische aanpak die beide opties – terugkeer en integratie – kent. Het verblijfsperspectief van jongeren wordt door de jeugdbeschermers van Nidos al in het begin van de begeleiding met de jongeren en hun omgeving besproken.

Als op grond van beslissingen in de asielprocedure is vast komen te staan wat het perspectief is van een jongere, terugkeer of integratie, wordt dit toekomstperspectief expliciet als een doel opgenomen in het plan van aanpak voor de jongere. Tevens wordt dit doel vertaald in concrete, op terugkeer gerichte acties. Te denken valt aan bezoeken

aan de IOM, deelname aan praktijkonderwijs dat qua inhoud en beroepsperspectief verband houdt met kansen in het land van herkomst, het leggen van contacten met eventuele familie in het land van herkomst, verkenning met de jongere van de formele stappen die gezet moeten worden voor terugkeer en deelname aan door derden georganiseerde projecten gericht op terugkeer. Met het oog op de effectiviteit zullen de geformuleerde acties maatwerk moeten zijn.

DT&V en Nidos

De directies van Nidos en de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) hebben op 25 september 2009 het 'Convenant samenwerking tussen de Dienst Terugkeer en Vertrek en Nidos' ondertekend. Dit protocol geeft in hoofdlijnen de samenwerking tussen beide partijen weer. Afsproken is de onderlinge samenwerking jaarlijks te evalueren en informatie-uitwisseling te laten plaatsvinden in het belang van de jongere. De wijze van samenwerking tussen DT&V en Nidos is beschreven in de 'Beschrijving afstemming Nidos en de DT&V'. In de zomer van 2010 heeft de eerste evaluatie van de samenwerking plaatsgevonden. In algemene zin kan worden gesteld worden dat het convenant heeft geresulteerd in een betere bekendheid met en bereikbaarheid van de DT&V, en dat er sprake is van een verbeterde afstemming.

Knelpunten met betrekking tot de rechtspositie van jongeren

In 2010 was er sprake van meerdere knelpunten die de rechtspositie van ama's onder druk zetten. Dit zijn overigens knelpunten die ook in voorgaande jaren al speelden en in het verslagjaar niet of slechts deels zijn opgelost.

Dublinclaims

Ook in het verslagjaar werden veel voogdijpupillen geconfronteerd met een Dublinclaim. De IND werpt hen tegen dat zij via een andere EU-lidstaat waar zij reeds asiel hebben gevraagd, Europa zijn binnengereisd, waarna zij naar Nederland zijn gekomen. Vervolgens stelt de IND die andere lidstaat verantwoordelijk voor de behandeling van de asielaanvraag. Aanvaardt de andere lidstaat de claim, dan dient de jongere overgedragen te worden aan deze andere lidstaat.

Nidos stemt in met overdracht van een jongere aan een andere lidstaat als duidelijk is waar en hoe de jongere in de lidstaat zal worden opgevangen en of er een voogd benoemd wordt en wie deze is. Zeker waar het gaat om overdracht aan Griekenland, Italië en Malta heeft Nidos zorgen over de opvang en voogdij van ama's. Bij overdracht in het kader van de Dublinverordening beroept de IND zich op het interstatelijk vertrouwensbeginsel, op grond waarvan de opvang en voogdij in de andere lidstaat als een gegeven wordt aanvaard. Gevolg hiervan is dat een aantal jongeren is overgedragen zonder dat vooraf bij de voogd bekend was of en hoe opvang

en voogdij geregeld waren. Nidos is hierover in overleg met de IND omdat het onaanvaardbaar is dat jongeren na overdracht niet terug te vinden zijn of dat blijkt dat zij geen opvang krijgen in bijvoorbeeld Italië en zich daar zwerfend staande houden. Dit leidt tot grote zorg bij Nidos over het welzijn van deze jongeren. Daarnaast behoudt Nidos de voogdij in veel gevallen en is daarmee aansprakelijk voor de gedragingen van de jongere. Nidos heeft derhalve besloten bij toekomstig geplande overdrachten niet mee te werken indien opvang en voogdij niet geregeld zijn. Inmiddels vinden er vanuit Nederland in het kader van Dublin geen overdrachten meer plaats naar Griekenland.

Kinderen die op jonge leeftijd uitgeprocedeerd raken

Al geruime tijd is Nidos de mening toegedaan dat er op het terrein van het toelatingsbeleid van alleenstaande minderjarige asielzoekers nog verbeteringen kunnen worden aangebracht. Zo kunnen minderjarige vreemdelingen al op zeer jonge leeftijd uitgeprocedeerd raken, bijvoorbeeld omdat er adequate opvang in het land van herkomst zou zijn of omdat de jongere inconsistente verklaringen heeft afgelegd. Feitelijk worden ze vaak niet uitgezet naar hun land van herkomst omdat de opvang niet adequaat wordt geacht of omdat het voor hen moeilijk of onmogelijk is om (terug) reisdocumenten te verkrijgen. Nidos vindt dat wanneer in deze situaties de terugkeer niet binnen een bepaalde termijn gerealiseerd kan worden, deze kinderen in het bezit moeten worden gesteld van een verblijfsvergunning, omdat het niet verantwoord is deze kinderen op te laten groeien in de wetenschap dat zij op hun achttiende het land moeten verlaten. Dit legt een te zware hypotheek op deze jonge kinderen.

Het specifieke buitenschuldbeleid voor ama's biedt geen oplossing voor deze categorie. Dit beleid is van toepassing op ama's die uitgeprocedeerd zijn op hun amaprocedure en vervolgens drie jaar in Nederland hebben verbleven zonder rechtmatig verblijf. Slechts enkele ama's voldoen aan deze voorwaarden. Voor verreweg de meeste ama's zijn vervolprocedures gestart en de drie jaarsperiode gaat pas lopen als er geen procedure meer loopt. Dit zal in de praktijk vaak betekenen dat een jongere pas na zes jaar of langer een beroep op dit buitenschuldbeleid zal kunnen doen. Het beleid stelt jongeren dan ook voor een dilemma. Zij moeten afwegen of zij zullen doorprocederen of juist niet, zodat zij een geslaagd beroep kunnen doen op het buitenschuldbeleid. In het verslagjaar is door Nidos op meerdere niveaus met Justitie gesproken over een mogelijke oplossing voor dit probleem. De notitie herijking Amvbeleid biedt mogelijk een oplossing voor dit knelpunt.

Vreemdelingenbewaring

Nidos is fel gekant tegen het in vreemdelingenbewaring stellen van minderjarigen zonder dat er sprake is van een strafbaar feit. Vreemdelingenbewaring is schadelijk

Merveille

Merveille komt uit Congo. In maart 2004 kwam ze aan in Nederland, bijna vier jaar was ze toen. Met een begeleider kwam ze naar Nederland. Eigenlijk zou ze met haar moeder mee reizen, maar dat is op het laatste moment mis gegaan. Sindsdien heeft niemand haar moeder nog gezien. Merveille is via het AZC bij haar huidige pleegmoeder, de zus van haar moeder, in Delft terecht gekomen. De pleegouders hebben vijf kinderen en een kleinkind. Merveille is als een dochter voor hen. Ze heeft een verblijfsvergunning regulier bepaalde tijd. Ze was uitgeprocedeerd, maar op 16 maart 2010 heeft de voogd in samenwerking met IND de aanvraag 'schrijnendheid' ingediend. Voorlopig moet de verblijfsvergunning telkens voor ten hoogste een jaar worden verlengd. Er is contact met familie in Congo, maar helaas niet met haar moeder. Niemand weet waar ze is en of ze nog leeft.

Merveille zit in groep zeven van de basisschool. Ze is een rustig, ogenschijnlijk verlegen, meisje. Als ze eenmaal zit en haar thee en plak cake op heeft, voelt ze

zich wat meer op haar gemak en doet ze mee aan het gesprek. Haar pleegouders zijn dol op Merveille, dat is aan alles te merken. Pleegvader: 'Ze is gewoon mijn dochter.' Pleegmoeder: 'Dat is misschien heel Afrikaans. De kinderen van mijn zus noemen me 'mama'. En ook onze tijdelijke pleegkinderen noemen me 'mama'.' Merveille hoort het allemaal zo aan, met een glimlach. Nee, ze herinnert zich niets van haar aankomst in Nederland. Ze was nog zo klein. En er is niet echt iets waar ze aan moet wennen in Nederland, ze is al zo lang hier. Het gaat goed op school, ze heeft veel vriendinnen, ook Nederlandse. Van Afrika weet ze niets meer, maar ze spreekt wel Frans en het dialect Lingaala wat in Khinsassa wordt gesproken. Pleegmoeder, zelf sinds 1993 in Nederland, is drie jaar geleden nog in Congo geweest. Er was veel veranderd: 'De kinderen van toen zijn volwassen. Oude bekenden zijn spoorloos verdwenen of overleden. Ja, dat is pijnlijk.'

En Merveille? Ze heeft een leuk en gezellig leven, vindt ze zelf. Ze speelt veel buiten. Op school gaat het goed. Wel vindt ze de leerkrachten vaak streng. In haar klas zitten kinderen van wel tien verschillende nationaliteiten, dat vindt ze wel leuk. Haar grote droom is dat ze haar moeder ooit nog eens kan zien. Over haar toekomst heeft ze een duidelijk beeld. Ze wil stewardess worden: 'Dan kan ik de wereld zien. Reizen lijkt me leuk. En op die manier kan ik ook eens mijn eigen land bezoeken. En ook Hawaï. Ach, als het er maar warm is, ik houd van de warmte. Waar ik dan woon? In Berlijn, want ik werk dan voor een Duitse vliegmaatschappij en dan is het handiger dat ik dan in Duitsland woon. Wie weet, misschien woon ik dan wel in een villa!' Dan moet Merveille heel hard lachen om haar eigen verhaal en iedereen lacht uitbundig met haar mee.

voor jongeren. De Vreemdelingencirculaire geeft de mogelijkheid om bij beroep tegen de inbewaringstelling een garantverklaring in te dienen. Strekking van deze verklaring is dat betrokken minderjarige onder voogdij van Nidos staat of heeft gestaan, begeleiding of nazorg en een tegemoetkoming in het levensonderhoud ontvangt en dat betrokkene zich nimmer heeft onttrokken aan de opgelegde meldplicht van de vreemdelingenpolitie. Nidos geeft deze verklaring af.

De garantverklaring is overigens geen echte oplossing voor de maatregel vreemdelingenbewaring: de verklaring wordt gebruikt op het moment dat een jongere al in bewaring is gesteld. Wat Nidos betreft, wordt de maatregel in het geheel niet opgelegd. Een ander knelpunt hierbij is dat Nidos op de hoogte moet worden gesteld wanneer er een alleenstaande minderjarige vreemdeling in vreemdelingendetentie is opgenomen bij wie niet in het gezag is voorzien. Dit is de grootste groep jongeren. De voogdij moet dan immers zo snel mogelijk geregeld worden. Überhaupt is Nidos de mening toegedaan dat zodra een overheidsfunctionaris een alleenstaande minderjarige vreemdeling aantreft zonder dat het gezag bekend is, een voogdij-instelling moet worden ingeschakeld. Nidos heeft er derhalve bij het ministerie op aangedrongen om in regelgeving vast te leggen dat wanneer er sprake is van inbewaringstelling van een minderjarige, er gecontroleerd moet worden of er in het gezag is voorzien. Is dit niet het geval, dan dient er met spoed een voogd te worden benoemd. In het verslagjaar is in regelgeving hieromtrent niet voorzien. Echter, jongeren werden met name gedetineerd in de JJI De Maasberg. Nidos heeft met De Maasberg hierover afspraken gemaakt zodat jongeren in voorkomende gevallen direct bij aankomst in De Maasberg bij Nidos werden gemeld.

Inmiddels is bekend geworden dat De Maasberg in 2011 niet langer voor vreemdelingendetentie van amv's zal gebruiken. Daarnaast is begin 2011 bekend geworden dat de Minister van Veiligheid en Justitie vreemdelingendetentie van amv's nog slechts in een zeer beperkt aantal situaties wil toepassen. Hier is beleid op ontwikkeld. Nidos is hierbij betrokken geweest, evenals andere ketenpartners. Dit beleid zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2011 in werking treden.

Schrijnende gevallen

Een aantal jongeren verkeerde ook in 2010 in schrijnende omstandigheden. Het betrof hier niet alleen de jongeren die op jonge leeftijd uitgeprocedeerd raakten, maar ook jongeren die getraumatiseerd zijn door gebeurtenissen in het land van herkomst en de scheiding van hun ouders. Nidos acht het noodzakelijk dat deze jongeren snel duidelijkheid krijgen over hun verblijfsperspectief. Dit geldt zeker als zij al jarenlang in Nederland verblijven, gevormd door en geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving en terugkeer buiten hun schuld niet gerealiseerd kan worden. Hierbij dringt Nidos er op aan om ruimhartiger om te gaan met de verzoeken om een verblijfsvergunning 'schrijnendheid'.

Onderwijs

Tot op heden is op veel locaties het onderwijsaanbod voor jongeren met het perspectief terugkeer onvoldoende op maat. Dit geldt ondermeer voor de scholen op de campussen. Op de campus Baexem is met ingang van 2009 het terugkeeronderwijs gestart in samenwerking met Stichting Wereldwijd. Hoewel ingegeven door capaciteitsproblemen van de school ziet Nidos dit als een goede ontwikkeling dat het reguliere onderwijs samen optrekt met Wereldwijd en hun methodieken zoveel mogelijk samenvoegt. Met deze ervaring maakt Nidos zich sterk om ook op de andere campuslocaties passend onderwijs aangeboden te krijgen.

In 2010 heeft de Stichting Wereldwijd, met steun van Stichting Xonar, St. Maartenscollege Maastricht en Nidos een project ingediend bij het ETF (Europees Terugkeerfonds). Doel van het project is om het onderwijs aan jongeren die terug dienen te keren, vraaggericht en op maat in te richten. Daartoe wordt het concept "Worldtools" ontwikkeld door Stichting Wereldwijd en het Albeda college op initiatief van Nidos, ingebed in het curriculum van het ISK-onderwijs. Worldtools kent goede resultaten als het gaat om duurzame terugkeer. Effect zou kunnen zijn dat het programma Worldtools opgenomen wordt in het formele leerplan van het ISK onderwijs. Subsidie voor het project is in september 2010 toegekend en kent een looptijd van 2 jaar. Nidos zal jongeren voor wie dat passend is, toe leiden naar het project.

Stage

Een ander knelpunt betreft de beperkte mogelijkheden die jongeren met een amv-tv hebben om stage te lopen in het kader van een beroepsopleiding. Voor deze stage is een tewerkstellingsvergunning vereist. Echter jongeren met een amv-vergunning mogen slechts beperkt werken.

Hoewel verwacht was dat het Modern Migratiebeleid een oplossing voor deze jongeren zou bieden in de zin van het schrappen van de voorwaarde van het hebben van een tewerkstellingsvergunning, bleek dit niet het geval te zijn. Deze problematiek blijft eveneens bestaan voor de jongeren die uitgeprocedeerd zijn, maar als elke andere minderjarige in Nederland tot hun achttiende recht op onderwijs hebben.

Identificatieproblemen

Op 14 november 2007 heeft de Staatssecretaris van Justitie de Nationale Ombudsman geïnformeerd over het feit dat naast de vreemdelingen die in afwachting zijn van de behandeling van hun aanvraag tot verlenging van hun verblijfsvergunning, ook de vreemdelingen die procederen tegen de intrekking of niet-verlenging van hun verblijfsvergunning en rechtmatig verblijf hebben, in aanmerking komen voor een W2-document. Het W2-document is een geldig identiteitsbewijs dat zijn waarde behoudt zolang de houder ervan rechtmatig in Nederland verblijft. Dit betekent dat

voor meer jongeren, in ieder geval tijdelijk, hun problemen met identificatie zijn opgelost. Dit geldt echter niet voor de jongeren die uitgeprocedeerd zijn geraakt. Omdat zij van de autoriteiten van hun herkomstlanden geen identiteitsbewijs krijgen, blijven voor hen de problemen met identificatie bestaan. Denk hierbij aan identificatie bij de bank, op school, voor de politie. De druk op deze jongeren is door de Wet op de uitgebreide identificatieplicht aanzienlijk toegenomen. Jongeren voelen zich niet vrij deel te nemen aan het maatschappelijk leven uit angst om door de politie te worden aangehouden en vervolgens in vreemdelingenbewaring te worden gesteld. Daarnaast zijn steeds meer maatschappelijke zaken alleen toegankelijk met een pasje dat slechts verkrijgbaar is na deugdelijke identificatie: scholen verstrekken leerlingen pasjes om binnen te kunnen komen, de OV-chipkaart is of wordt in enkele grote steden ingevoerd.

Nidos vraagt de IND al jaren om ook voor deze jongeren een soort identiteitsbewijs beschikbaar te stellen. Deze jongeren zijn weliswaar uitgeprocedeerd, maar worden opgevangen door Nederland en mogen hier dus blijven tot hun meerderjarigheid of tot hun terugkeer gerealiseerd kan worden. In 2010 is er geen oplossing gekomen voor dit probleem.

Opvang en wonen in gezinsverband (OWG)

Met Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG) biedt Nidos zelf opvang aan een grote groep minderjarige pupillen waarover Nidos de voogdij heeft. Gaat het in andere vormen van opvang om een (meer) professionele relatie van de mentor met het kind, in een natuurlijke omgeving van het gezin kan door het (kwetsbare) kind juist een duurzame persoonlijke relatie worden aangegaan, die ook door kan gaan na het 18e jaar. De noodzaak van het opvangen in een gezin komt niet voort uit een persoonlijk aan de jongere gerelateerd (ontwikkelings)probleem, maar uit de behoefte aan een zo natuurlijk mogelijke vorm van opvang. Bij opvang in een gezin worden aan jongeren, vanuit veiligheid en perspectief, maximale ontwikkelingskansen geboden. Er dient ruimte aan deze jongeren gegeven te worden om zich vanuit hun eigen cultuur, en als dat niet kan dan in ieder geval met veel respect en begrip voor de eigen cultuur, te ontwikkelen naar een eigen persoonlijkheid en zelfstandigheid en te werken aan een eigen netwerk van contacten.

Jongeren tot en met 12 jaar oud, die zonder verwanten in Nederland arriveren, worden door Nidos altijd direct in een gezin geplaatst. Hetzelfde kan ook gelden voor kwetsbare oudere jongeren. Nidos vindt dat OWG ook voor oudere jongeren een belangrijke optie kan zijn. Dit heeft in 2010 nadrukkelijker aandacht gekregen en dit zal ook in 2011 het geval zijn.

Opvangpool

Nidos beschikt over een groot bestand aan opvanggezinnen. Dit bestand wordt de opvangpoule genoemd en wordt beheerd door de OWG werkers. De gezinnen in de opvangpoule zijn geworven en gescreend door Nidos. Daarnaast worden veel jongeren opgevangen bij familie, clan- of stamgenoten; dit zijn de netwerkplaatsen.

De leeftijdsverdeling van de jongeren in een opvanggezin is als volgt:

	31-12-2010	31-12-2009
jonger dan 12 jaar	264	233
12 jaar	64	64
13 jaar	87	85
14 jaar	119	107
15 jaar	131	105
16 jaar	161	124
17 jaar	162	122
totaal	988	840

De werving, screening en matching door OWG werkers wierp in 2010 zijn vruchten af. Er viel een toename van het aantal jongeren in opvanggezinnen te constateren. Terwijl het op 31 december 2009 nog ging om 840 jongeren die verbleven in een opvanggezin, op 31 december 2010 was dit aantal gegroeid tot 988 jongeren die verbleven in een opvanggezin. Dit zijn jongeren voor wie Nidos met de families waar zij zijn geplaatst een opvangcontract heeft afgesloten. Veel jongeren worden opgevangen in een zogeheten cultuurgezin. Onder een cultuurgezin verstaat Nidos een gezin dat de cultuur van waaruit de jongere afkomstig is, in belangrijke mate benadert, zo mogelijk doordat (een van de) opvangouders afkomstig (is) zijn uit hetzelfde land van herkomst.

Vanwege de samenstelling van het pupillenbestand is het nodig, vanwege de diversiteit van culturen, een breed samengestelde keuzemogelijkheid aan gezinnen te hebben. De OWG werkers werven en screenen nieuwe opvanggezinnen. Aan differentiatie in opvang wordt gewerkt, zodat ook (cultuur)opvang geboden kan worden aan (complexere) gezinssystemen, zoals broertjes/zusjes of moeder en kind. Bij de screening van de opvanggezinnen betreft Nidos uitdrukkelijk ook de vraag of de opvangouders in staat en bereid zijn om ama's op te vangen voor wie het perspectief 'terugkeer' is. Met de aspirant opvangouders wordt expliciet besproken wat hun eigen verwachtingen en wensen zijn en wat zowel voor de ama als voor henzelf de consequenties van een bepaalde uitkomst van de asielprocedure kunnen zijn.

Methodiekbeschrijving OWG

In 2009 was gestart met de methodiekbeschrijving OWG. Een centrale rol daarbij was weggelegd voor een breed samengestelde werkgroep en stuurgroep met deelnemers van binnen en buiten Nidos. Aan de hand van het bespreken van concrete casussen en onderwerpen kwam het methodisch handelen aan de orde. Zo droegen de werkgroepbijeenkomsten bij aan het schrijven van de methodiek en het aanleveren van materiaal voor de schrijvers van Pro Education om te gaan schrijven aan het boek. In augustus 2010 is het boek in druk verschenen: *Thuis en Onderweg; Nidosmethodiek voor Opvang en Wonen in Gezinsverband*. Met het verschijnen van dit methodiekboek was het derde boek in de reeks methodiekboeken van Nidos een feit.

Scholing methodiek OWG

Na het verschijnen van *Thuis en Onderweg* is ook de scholing voor de methodiek OWG gestart. In de maanden september, oktober en november 2010 volgden de jeugdbeschermers van Nidos de eerste drie scholingsdagen van een programma dat wordt gevolgd door een vierde scholingsdag in 2011. In 2011 zal ook een specifieke scholing volgen en afgerond worden voor de OWG werkers en voor regiomanagers.

De opvang door het COA

IPOL locaties

Asielzoekers van 13 tot en met 17 jaar die zonder meerderjarige bloed- of aanverwanten naar Nederland komen, werden tot 1 juli 2010 gedurende de eerste periode van maximaal 3 maanden door contractpartners in opdracht van het COA opgevangen in speciale AC-KWG's. De invoering van de vernieuwde asielprocedure maakte dat deze ama's opgevangen worden in een IPOL (informatie en procesopvanglocatie) in de buurt van het IND behandelkantoor in Den Bosch. Tijdens deze periode (maximaal 13 weken) vinden de activiteiten plaats, die in het kader van de rust- en voorbereidingstermijn dienen plaats te vinden, wordt de algemene asielprocedure doorlopen en wordt het advies over de vervolgoopvang geformuleerd.

In 2010 zijn er drie IPOL locaties geopend: Wageningen met een capaciteit van 45, Oisterwijk met een capaciteit van 88 en Eindhoven met 80. Op 31-12-2010 verbleven er 148 jongeren in deze IPOL locaties.

Woonvoorzieningen

Na verblijf in een IPOL-locatie worden de jongeren doorgeplaatst naar de voor hen meest geschikte vervolgoopvang: opvang in gezinsverband (OWG/Nidos) of KWE/KWG (COA) of ama-campus (COA).

De Kinderwoongroepen (KWG's) zijn bestemd voor kinderen die nog onvoldoende zelfstandig en weerbaar zijn. In de woongroepen is 24-uurs begeleiding aanwezig.

De Kleine Wooneenheden (KWE) zijn bedoeld voor jongeren van 15 jaar tot 18 jaar, die op weg zijn naar zelfstandigheid, meestal van verschillende nationaliteiten. In een KWE wonen vier jongeren met begeleiding. Per vier jongeren is gedurende 28,5 uur per week een mentor aanwezig die hen begeleidt en helpt. Nidos heeft de ervaring dat de jongeren in deze kleinschalige omgeving goed functioneren.

Campus

Alleenstaande minderjarige asielzoekers in de leeftijd van 16 tot 18 jaar, die zelfstandig en weerbaar zijn worden, na de eerste opvangperiode, opgevangen op een campuslocatie van het COA. Het betreft een grootschalige opvanglocatie, veelal afgelegen van de bewoonde wereld, waar zo'n honderd ama's worden opgevangen tezamen met vaak 1000 volwassenen.

Nidos heeft de ervaring dat de jongeren in deze grootschalige omgeving zich niet goed ontwikkelen. Met name ten aanzien van scholing en veiligheid blijft de in het vorige verslagjaar geuite zorg bestaan. In het verslagjaar hebben zich vele incidenten voorgedaan, waaronder een aantal suïcidepogingen. Het middelengebruik blijft te hoog en een grote groep jongeren verzuimt regelmatig van school.

Mohammeddeq

Mohammeddeq vluchtte in september 2009 op zevenjarige leeftijd met zijn vierjarige broertje Abdi Malik, moeder en tante Qaali, de zus van zijn moeder, uit Somalië naar Nederland. Tijdens hun vlucht zijn ze moeder uit het oog verloren. Daarom heeft tante Qaali gezinshereniging aangevraagd en wonen Mohammeddeq, z'n broertje en z'n tante met z'n drieën in IJsselstein. Wat hij hier hoopt te vinden, is volgens zijn voogd veiligheid en een plek om te wonen. Hij wilde in een echt huis wonen, zei hij een keer. Zijn moeder is vorig jaar gelukkig gevonden en bleek ook in Nederland te verblijven. Volgens de voogd was de hereniging een heel emotioneel moment voor allemaal. Ze hadden elkaar zo lang niet gezien. Moeder kreeg helaas een Dublinclaim, een mogelijke uitzetting naar Griekenland. Mohammeddeq was er elke dag mee bezig: hij was zo bang dat hij zijn moeder weer kwijt zou raken. Dat is nu van de baan, moeder mag voorlopig blijven. Weliswaar in een ACZ in Utrecht, zo ongeveer 30 minuten met het openbaar vervoer. Tante zit in het inburgeringstraject en leert Nederlands. De kinderen zitten op de basisschool en volgen elke zaterdag lessen op de Koranschool. Dankzij gezinshereniging hebben de kinderen een verblijfsvergunning asiel bepaalde tijd. De toekomst blijft onzeker, omdat moeder nog geen status heeft en de kinderen aan haar procedure gekoppeld worden. Het is lastig in te schatten wat het gaat worden. Als moeder en kinderen maar bij elkaar kunnen blijven.

Wanneer de stukken mango op zijn, schenkt Qaali vrolijke berenbekers tot aan de rand vol met mierzoete thee. Abdi Malik zit met koptelefoon geconcentreerd te gamen op de computer. Mohammeddeq spraakwatervalt vanaf binnenkomst aan één stuk door. Hij is heel blij. Want vanmiddag gaan ze logeren bij moeder in het AZC in Utrecht. Voor zijn zusje heeft hij chocola gekocht, haar lievelingssnoep. Ze wonen nu een jaar in IJsselstein. Hij heeft het hier prima naar z'n zin, ook omdat ze met de sneltram zó bij zijn moeder en zusje kunnen zijn. Bovendien gaat tante misschien wel haar rijbewijs halen, dan zijn ze nóg sneller in Utrecht. Natuurlijk heeft hij veel vriendjes. Zijn beste vriend woont in de andere flat, ze kunnen zó naar elkaar zwaaien. En hij is dolblij, want hij krijgt een mobiel van z'n moeder: 'Dan kan ik mijn vriend bellen, als ik hem mis. Ja, ik bel hem nu soms met de mobiel van mijn tante. Toen ik hem een keer belde, was hij bij de Jumbo om chips en drinken te kopen.' Op school gaat het goed. Gym vindt hij geweldig. Rekenen ook. En als de juffrouw een verhaal voorleest dan luistert hij heel goed. Want het zijn mooie verhalen die de juffrouw voorleest. Zijn lievelingseten is Mc Donalds, patat, pindakaas en spaghetti. En natuurlijk is hij ook graag buiten om te voetballen met z'n vrienden. 'Soms pakken Marokkaanse jongens onze bal af en gooien die in de sloot. Dat vind ik niet leuk.' Later wil hij misschien wel dokter worden. En Nederland is zijn lievelingsland. Hij wil deze zomer graag op vakantie naar Somalië. Tante schudt zachtjes haar hoofd: 'Dat is zo moeilijk.' Ach, Frankrijk vindt hij ook goed. Tante glimlacht, terwijl Mohammeddeq er vrolijk op los fantaseert. En verder is zijn wens een Playstation. Een skateboard heeft hij al, die staat bij zijn moeder. Oh ja, het liefst zou hij in Amsterdam willen wonen. Daar hebben ze zulke mooie, grote huizen! Bovendien kan hij dan zijn neef vaker zien, die woont daar. Maar zijn grootste wens is dat ze allemaal hier mogen blijven. Misschien krijgt moeder over een maand wel een verblijfsvergunning, zei de advocaat. 'En dan blijven we voor altijd bij elkaar in Nederland!'

Ook zijn er de benodigde orde problemen op de campussen. Regelmatig is deze zorg op verschillende niveaus met het COA besproken. Ondanks deze inzet en op onderdelen verbeteringen is de conclusie dat de campusopvang door de grootschaligheid onveilig is en er niet voldaan wordt aan de voorwaarden voor een goed opgroeien op de langere termijn. In 2010 waren er vier campuslocaties in Drachten, Baexem, Oude Pekela en Almelo.

Op 31 december 2010 verbleven er ongeveer 524 jongeren in de centrale opvang (330 in de campussen en 194 in de reguliere asielzoekerscentra). Dat is aanzienlijk minder dan in 2009 toen er 857 jongeren in de centrale opvang verbleven.

Nidos is blij met deze ontwikkeling die vooral veroorzaakt wordt door de stabilisatie van de instroom en de kanteling van de opvang zoals hiervoor beschreven. Daarnaast vindt er een gezamenlijk COA-Nidos onderzoek plaats naar het gevoel van veiligheid en welbevinden van de individuele jongere in de grootschalige opvang. De uitkomsten van dit onderzoek leiden ongetwijfeld tot verbeteringen in de opvang.

Methodiek

Op 1 juli 2011 heeft het COA haar herijkte methodiek voor de campusopvang en de kleinschalige opvang ingevoerd. Daarmee komt er meer eenduidigheid en continuïteit in de begeleiding, ook als het kind onverhoopt moet verhuizen. Onderdeel van de herijkte methodiek zijn hernieuwde afspraken tussen COA en Nidos op het gebied van samenwerking en onderlinge afstemming. Aan het einde van het verslagjaar is er een concept strategische agenda COA-Nidos opgesteld met onderwerpen die het komende jaar de aandacht vragen. Hiermee wordt een nieuwe impuls gegeven aan de samenwerking tussen beide organisaties. In 2011 is voorzien dat ook de daarbij behorende overlegstructuur wordt vastgesteld.

Beschermde opvang

Beschermde opvang meisjes

In oktober 2006 is Nidos, naar aanleiding van verdwijningen van minderjarige meisjes, in samenwerking met Stichting Jade, gestart met de beschermde opvang van meisjes die (potentieel) slachtoffer zijn van mensenhandelaars. Het afgelopen jaar zijn er veel ontwikkelingen geweest in de beschermde opvang. De instroom van Nigeriaanse meisjes is drastisch verminderd. De meisjes kwamen nu uit diverse landen en bleken vaak zeer getraumatiseerd. Dit had dan te maken met de problemen in land van herkomst zoals bijvoorbeeld besnijdenis, uithuwelijking en seksueel misbruik. Daarnaast zijn er diverse meisjes die in Nederland gedwongen in de prostitutie hebben gewerkt. Er zijn het afgelopen jaar veel aangiftes geweest maar een groot deel van de zaken werden uiteindelijk geseponneerd vanwege gebrek aan bewijs.

Omdat de jongeren in de beschermde opvang zich moeten kunnen ontwikkelen en perspectief moeten hebben is er gekozen voor een zogenaamd fasenmodel. De eerste faseperiode wordt gebruikt om te onderzoeken in welke situatie de jongere zich bevindt en hoe groot het risico van mensenhandel is. Er wordt ingezet op creëren van een gevoel van veiligheid bij de jongere en de competenties en ontwikkelingvaardigheden worden gedurende deze fase vastgesteld. Op basis van deze factoren wordt gekeken of een jongere doorgeplaatst kan worden naar een volgende fase, waar de jongere meer zijn of haar dagelijks leven zelf kan invullen.

Vanwege de zware problematiek in de groep is het belang van een gestructureerd programma en veel activiteiten steeds groter geworden.

De methodiek die de voogd hanteert is de gebruikelijke methodiek van Nidos. Echter, het onderscheidend element ten opzichte van het merendeel van de doelgroep van Nidos, is dat er systematisch aandacht is voor een aantal begeleidingsdoelen;

- de eventuele druk waaronder jongeren staan zoveel mogelijk wegnemen door bijvoorbeeld gesprekken met een pastor van een kerk en ervaringsdeskundige,
- de jongeren zoveel mogelijk inzicht verschaffen in hun situatie,
- het helder krijgen van het perspectief van de jongere
- en het vergroten van de weerbaarheid.

De jeugdbeschermer werkt intensief samen met de teamleider en mentoren van de beschermde opvang. Dit vanwege de voortdurende ontwikkelingen in de opvang. Daarnaast is er een samenwerking met diverse politieregio's met betrekking tot het doen van aangifte van mensenhandel. Op dit moment lopen er geen onderzoeken naar mensenhandel waar de meisjes bij betrokken zijn. Dit maakt de legitimatiegrond voor plaatsing in de beschermde opvang minder eenvoudig. De ervaring heeft geleerd dat de begeleiding van de jongeren in de beschermde opvang zonder een lopend recherche-onderzoek bijzonder moeilijk is omdat de jeugdbeschermer niets weet over de achtergrond en eventuele verdwijningsmogelijkheden van de jongere. Nidos vindt het ook bezwaarlijk dat hierdoor niets gedaan wordt aan de oorzaak van het probleem: de mensenhandel. Hierdoor blijft de zorg bestaan dat de meisjes op enig moment weer in handen vallen van de mensenhandelaars. Ondanks dat blijken veel meiden in de beschermde opvang deze bescherming nodig te hebben vanwege hun grote kwetsbaarheid en negatieve ervaringen. Eind 2010 is er een beschermde opvang voor zwangere meisjes en tienermoeders bij gekomen.

Beschermde opvang jongens.

In navolging van de beschermde opvang voor meisjes is er ook een beschermde opvang gestart voor jongens. Vooral het verdwijnen van een groot aantal Indiase jongens uit de opvang in Oisterwijk hebben hieraan ten grondslag gelegen.

Van de groep Indiase jongens die in de beschermde opvang hebben verbleven zijn de meesten helaas alsnog MOB vertrokken. Wel heeft het onderliggende recherche-onderzoek meer informatie opgeleverd. Naast de instroom van de Indiase jongens zijn er ook jongens vanuit Sierra Leone, Nepal, China, Nigeria en Benin in de beschermde opvang geplaatst. Bij vrijwel alle jongens valt te constateren dat ze in hun eigen land of onderweg naar Europa/Nederland zijn mishandeld en/of (sexueel) zijn misbruikt. Dit geeft voldoende grond om de jongere aan te dragen voor de beschermde opvang. Deze jongeren verdwijnen minder dan de Indiase jongeren.

Knelpunten:

Voortzetting Beschermde Opvang

Per 1 januari 2008 is het project beschermde opvang door de Staatssecretaris van Justitie geformaliseerd en is het gedurende een pilot periode van twee jaar gevolgd. De evaluatie is uitgevoerd door het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie en de resultaten daarvan zijn vast gelegd in het rapport "Tussen beheersing en begeleiding, een evaluatie van de pilot beschermde opvang risico-amv's".

Bij brief van 18 juni 2010 verklaart de Minister van Justitie dat onderzocht zal gaan worden of de capaciteit van de Justitiële Jeugdinstelling De Maasberg benut zou kunnen worden voor de beschermde opvang. Nidos is er ten eerste op tegen dat jongeren die geen strafbaar feit hebben gepleegd opgesloten worden in jeugdgevangenissen. Zeker niet de bijzonder kwetsbare groep slachtoffers van mensenhandel. Nidos zet in op het voortbestaan van de beschermde opvang in de huidige vorm en op de huidige locatie. Dit doet recht aan de inmiddels gedurende vier jaar opgebouwde expertise op de huidige locatie en het feit dat deze expertise moeilijk over te dragen is. Daarnaast is de opgebouwde samenwerking met de ketenpartijen, als het OM, politie en nationale recherche van groot belang. Nidos heeft dit bij het Ministerie van Justitie ook kenbaar gemaakt.

Doorstroom vanuit beschermde opvang naar de reguliere opvang door het COA

Dit is zowel voor de meisjes als de jongens een groot probleem. Wanneer er sprake is van een B9-verblijfsvergunning is er wel opvang voor handen. In alle andere gevallen (jongeren in asielprocedure of waarvan de aangifte is geseponeerd) zijn jongeren aangewezen op opvang van de COA. Deze is niet of onvoldoende ingericht voor opvang en begeleiding van deze, overwegend, getraumatiseerde jongeren.

Noodzakelijk rechercheonderzoek

Er lopen op dit moment geen grote onderzoeken bij de politie naar mensenhandel. Dit betekent dat vrijwel alle aangiftes uiteindelijk resulteren in het seponeren van de zaak vanwege onvoldoende opsporingsindicaties.

Onderwijs

Het scholingsprogramma in de beschermde opvang is opgepakt door Zorggroep Jade. Ze hebben een samenwerkingsverband met een reguliere school. De lessen worden echter gegeven in een locatie van Jade. Alle jongeren in de beschermde opvang kunnen hierdoor de hele week naar school.

Respect voor ieders positie

Een intensieve samenwerking met alle betrokken partijen is van groot belang. Het afgelopen jaar is er regelmatig overleg geweest met de IND, Stichting Jade, IOM, politie, advocatuur, kerk en DT&V. Het blijft een punt van aandacht dat alle betrokken partijen zich blijven realiseren dat ieder vanuit zijn eigen wettelijke taak dient te handelen. Maar in zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de meerwaarde van de samenwerking in dit project nadrukkelijk is bewezen.

De organisatie en de medewerkers

Personeelsformatie

Het aantal medewerkers van Nidos steeg in 2010 met ongeveer 11%.

Overzicht aantal medewerkers en formatieplaatsen

Functie	Medewerkers 31-12-2010	Formatie 31-12-2010	Medewerkers 31-12-2009	Formatie 31-12-2009
jeugdbeschermers	180	160	165	146
regioadministratie	22	18	18	15
regiomanagers	12	12	10	10
hoofdkantoor	30	25	27	23
totaal	244	215	220	194

Deskundigheidsbevordering en persoonlijke ontwikkeling

Introductie cursus

Door indiensttreding van nieuwe medewerkers (zie personeelsformatie) was er reden om introductie cursussen voor nieuwe medewerkers van Nidos te organiseren. In deze cursus worden de medewerkers nader geïnformeerd over alle specifieke elementen van het (gezins-) voogdij werk bij Nidos en de organisatie.

Methodiektraining

Begin 2010 is de zesdaagse training Methodiek georganiseerd voor nieuwe medewerkers (zie Beter Beschermd en methodiek voogdij en gezinsvoogdij, pag. 10 en pag. 11).

CARE-training

De jeugdbeschermers zijn getraind in risicotaxatie inzake kindermishandeling (zie Protocol Kindermishandeling, pag. 11)

In Balans training

In 2010 hebben de medewerkers van Nidos de training 'In Balans, Energiek en tijdbesparend werken' gevolgd. Medewerkers werden getraind in het omgaan met stress en in timemanagement. Aanleiding was het in 2008 en 2009 uitgevoerde Preventief medisch onderzoek (PMO), waaruit bleek dat veel medewerkers het werk vaak geestelijk zeer inspannend vinden en waaruit tevens bleek dat medewerkers last hebben van tijdsdruk.

OWG training

De jeugdbeschermers zijn getraind in de beschreven Methodiek OWG.

Scholing op het gebied van arbeidsomstandigheden

De cursus 'bedrijfshulpverlening' is in 2010 door 40 medewerkers gevolgd.

Ziekteverzuim

De dalende trend, die in 2009 was ingezet, is voortgezet in 2010. Het verzuim is verder teruggedrongen van 6,48 % naar 5,57 %.

Overzicht ziekteverzuim

	2010	2009	2008	2007
Inclusief verzuim in verband met zwangerschap	6,2%	6,9%	9,6%	9,1%
Exclusief verzuim in verband met zwangerschap	5,6%	6,5%	8,1%	8,0%
Meldingsfrequentie	1,30	1,55	1,59	1,85

Risicomanagement

Eind 2009 is Nidos gestart met het project risicomanagement. Het doel van het project is om op een gestructureerde en doelgerichte manier risico's waarmee Nidos te maken heeft in kaart te brengen en te monitoren. Het project risicomanagement is gestart met het inventariseren van de risico's die mogelijk effect kunnen hebben op de interne organisatie van Nidos en mede daardoor op de dienstverlening die Nidos aan haar jongeren biedt. Met de medewerkers zelf heeft Nidos vervolgens de effecten van de risico's ingeschat en gekeken welke informatie nodig is om deze effecten te monitoren. Door het werken met kleinschalige en praktische projecten –die bovendien mede vanuit de medewerkers zelf vorm krijgen– sluit het project risicomanagement aan bij het algemene kwaliteitsdenken van Nidos. In 2011 worden de inspanningen en resultaten van de risicoprojecten geëvalueerd. De eerste cijfermatige resultaten laten bovendien zien dat de geleverde inspanningen resultaat hebben gehad in het monitoren en beheersen van de genoemde risico's.

Informatievoorziening

Intern worden de werknemers van Nidos via het tweemaandelijks informatiebulletin "Ambulant" op de hoogte gesteld van belangrijke ontwikkelingen in en om het werkterrein van Nidos. De interne informatie is gestroomlijnd middels een intranetsite voor medewerkers. Deze intranetsite is in 2008 geheel vernieuwd en in 2010 is bij diverse groepen gebruikers gevraagd naar de ervaringen met het "nieuwe" intranet. Op basis van deze informatie is een aantal onderdelen aan de intranetsite toegevoegd en is een aantal bestaande functionaliteiten verbeterd. In 2011 zal weer geëvalueerd worden of de intranetsite nog voldoet aan de verwachtingen en behoeftes van de gebruikers. Waarschijnlijk zullen er op basis van deze evaluatie in 2011 nog enkele verbeteringen en aanvullingen aan de intranetsite worden doorgevoerd.

In 2009 en 2010 is tevens gewerkt aan een speciale jongerenwebsite (als onderdeel van de algemene website). Deze jongerensite zal alleen voor Nidos-jongeren toegankelijk zijn door middel van een speciale gebruikersnaam en wachtwoord. Met enkele jongeren is gesproken over hun wensen en behoeften voor wat betreft deze site. Op de site zal informatie te vinden zijn die specifiek bedoeld is voor de doelgroep. Tevens zullen jongeren via de jongerensite in de gelegenheid worden gesteld oproepjes te plaatsen.

Elektronisch Pupil Dossier

Voor de ondersteuning van het primaire proces maakt Nidos gebruik van de ICT-applicaties PRS (Pupil Registratiesysteem) en EPD (Elektronisch Pupildossier)/EGD (Elektronisch Gezinsdossier).

Bij het ontwikkelen van PRS en EPD is veel aandacht besteed aan hoe de twee systemen de kwaliteit van het primaire proces kunnen ondersteunen. Eén van de voornaamste doelen van het EPD is om het administratieve proces voor de jeugdbeschermers te verlichten en te zorgen voor tijdbesparing door geautomatiseerde gebruiksvriendelijke rapportagesystematiek. Op deze manier is er meer tijd beschikbaar voor contacten met de jongeren. Tevens biedt het EPD ondersteuning aan de jeugdbeschermers en regiomanagers bij de uitvoering van hun dagelijkse werk door het bieden van een overzicht van uit te voeren werkzaamheden en een signalering op overschrijding van termijnen. Het elektronisch dossier is sneller overdraagbaar en door haar eenduidigheid een verbetering in de continuïteit van de voogdijbegeleiding. Daarnaast speelt het EPD een belangrijke rol daar waar het gaat om het verkrijgen van managementinformatie.

In 2010 heeft de juridische procedure een vaste plaats gekregen in het EPD. Hiermee worden belangrijke (juridische) beslissingen en termijnen nog beter geregistreerd en is opvolging nog beter gewaarborgd. Verder hebben er in 2010 weinig grote aanpassingen plaatsgevonden in het EPD. Door het aantal aanpassingen te beperken, zijn de gebruikers in de gelegenheid gesteld zich het systeem beter eigen te maken. Wel is er continu gewerkt aan het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid, zonder de functionaliteit aan te passen. In 2011 zal er verder gewerkt worden aan het verbeteren van het systeem, zowel in functioneel opzicht als op het gebied van gebruiksvriendelijkheid. Voor het EGD staan in 2011 diverse verbeteringen op het programma. Tevens zal ook voor het EGD de MIS gebouwd worden, waarmee voor zowel het Managementteam als de clustermanager OWG belangrijk management- en sturingsinformatie gegenereerd kan worden.

Mediabeleid

Nidos is graag bereid om journalisten informatie te geven over de instelling zelf en haar werkzaamheden. Op vragen over individuele pupillen wordt niet ingegaan: het belang van de pupil staat voorop. Het doel is om de persoonlijke levenssfeer van de jongere zo goed mogelijk te beschermen en zoveel mogelijk veiligheid voor hen te garanderen.

Nidos en Europa

ENGI-project (European Network of Guardianship Institutions)

De afgelopen jaren heeft Nidos contacten gelegd met organisaties uit diverse Europese landen die zich bezig houden met ama's. Het idee ontstond daardoor om 'good practices' met betrekking tot voogdij over ama's uit te wisselen en hiertoe een Europees netwerk van voogdijinstellingen trachten op te zetten. Nidos heeft eind 2007 een subsidieaanvraag ingediend bij het Europees Vluchtelingenfonds in Brussel. Deze aanvraag is in 2008 toegekend, net zoals een tweede aanvraag bij het European Programme for Integration and Migration (EPIM) is. Deze laatste aanvraag ziet erop toe dat naast de ervaringen met betrekking tot voogdij ook ervaringen betreffende de opvang van ama's tussen de verschillende Europese landen uitgewisseld kunnen gaan worden. De subsidie is besteed aan het bezoeken van (voogdij)organisaties in diverse Europese landen en het organiseren van een symposium voor diverse Europese (voogdij-)instellingen voor ama's. Er zijn 'good practices' uitgewisseld en er is een start gemaakt met het opzetten van een netwerk van voogdijinstellingen in Europa.

In december 2010 is er vervolgsubsidie vanuit het Europees Vluchtelingenfonds toegekend aan ENGI. Binnen zes Europese landen: Zweden, Finland, Schotland, Duitsland, België en Nederland, die de kern zullen gaan vormen van ENGI, zal worden bekeken welke behoeften er bestaan m.b.t. de begeleiding/opvang van ama's en welke knelpunten zich hierbij voordoen. Daarna zal er gezamenlijk worden nagedacht hoe dit per land kan worden vormgegeven en/of opgelost. De doelen zijn versterking van het ENGI-netwerk, het benoemen van gemeenschappelijke basisverantwoordelijkheden van de voogd en beïnvloeding van relevant Europees beleid door de organisaties met kennis van de uitvoeringspraktijk mee te laten praten en denken over op handen zijnde Europese beleidswijzigingen. Het ENGI-project vergroot de kansen op samenwerking met organisaties uit andere landen. Dit kan grote voordelen hebben wanneer bijvoorbeeld jongeren in het kader van een Dublinclaim naar een ander land moeten worden overgedragen. Eén en ander zal in 2011 vorm krijgen door bezoeken aan en brainstormsessies in de zes verschillende landen. Per bijeenkomst wordt bekeken welke medewerkers van Nidos het best kunnen participeren. Dit is afhankelijk van het betreffende onderwerp. Het is echter nadrukkelijk de bedoeling om jeugdbeschermers erbij te betrekken.

In 2010 is Nidos ook betrokken bij de opzet van een voogdijvoorziening voor ama's in Schotland. Tevens is Nidos uitgenodigd mee te denken over de vormgeving van de voogdij over ama's in Noord-Ierland.

Gebruikte afkortingen

AC	Aanmeldcentrum	IPOL	Informatie en Proces Opvang Locatie
AMA	Alleenstaande minderjarige asielzoeker	ISS	International Social Service
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers	KWE	Kleine wooneenheid
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst	KWG	Kinderwoongroep
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie	OTS	Ondertoezichtstelling
		OWG	Opvang en wonen in gezinsverband

Algemene gegevens

Stichting Nidos staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 30176667.

Samenstelling Bestuur Stichting Nidos

Naam	Woonplaats	Functie
Mw. M. Salet	Spijkenisse	Voorzitter
Dhr. R. Andringa	Zwolle	Lid
Mw. N. van 't Hoogerhuijs	Amsterdam	Lid
Mw. E. Toxopeus-Lubbers	Gouda	Lid
Dhr. J. Wienen	Katwijk	Lid

Samenstelling directie Stichting Nidos

Naam	Functie
Dhr. G.F.M. Verstegen	algemeen directeur
Dhr. C.A.J. de Kruijff	adjunct directeur

Overzicht (regio-)kantoren medio 2010

Locatie	Bezoekadres	Leidinggevende
Amersfoort	Stadsring 165B 3e etage, toren 2 3817 BA Amersfoort	Peter van de Pol
Arnhem	Jansbuitensingel 20 6811 AD Arnhem	René Wentink
Assen	Stationsstraat 29A 9401 KW Assen	Brigitte Claassen
Breda	Nieuwe Ginnekenstraat 38-40d 4811 NS Breda	Hans Raats
Den Haag	Koninginnegracht 8 2514 AA Den Haag	Anita Floris
Deventer	Noordenbergschild 9 7411 LR Deventer	Hurik van Engelen
Eindhoven	Lakerstraat 59 5613 EP Eindhoven	Lambertine Schoemaker
Haarlem	Prins Bernardlaan 2-II 2032 HA Haarlem	Hossein Keivan Rad
Leeuwarden	Tesselschadestraat 6 8913 HB Leeuwarden	Bert Katerberg
Rotterdam	Eudokiaplein 34 3037 BT Rotterdam	Erik Polet
Schiphol	Bezuidenhoutseweg 187 2594 AH Den Haag	Ohad Topper

20

